

POSTANOWIENIE

11 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Widło

na posiedzeniu niejawnym 11 lipca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa L.S i M.S.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 2 lutego 2022 r., I ACa 290/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
 - 2. zasądza od pozwanej Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz powodów L.S. i M.S. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**
- (R.N)

UZASADNIENIE

Pozwana Bank akcyjna w W. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 2 lutego 2022r., w sprawie z powództwa L.S i M.S. o zapłatę i ustalenie, zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne

rozbieżności (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) - art. 58 §1 K.c. w zw. z art. 385¹ § 2 K.c., art. 58 §3 K.c. oraz art 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w zakresie skutków stwierdzonej abuzywności klauzul umownych, dopuszczalności stosowania w wypadku uznania klauzul za niewiążące analogii do przepisów art. 41 p.w. lub art. 358 § 2 k.c. tak by można było zastosować do przeliczenia waluty średni kursu NBP. Podniósł też potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 K.c. w zakresie tego czy: „klauzula waloryzacyjna i przeliczeniowa zgodnie z którą: (i) kwota kredytu lub transzy kredytu określona w CHF wypłacana jest w PLN po przeliczeniu według kursu kupna waluty kredytu obowiązującego w Banku (u pozwanego) w dniu wypłaty kwoty kredytu lub transzy kredytu, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku i ogłaszana w siedzibie Banku z zastosowaniem zasad ustalania kursów walut obowiązujących w Banku; (ii) kwota spłaty kredytu udzielonego w CHF podlega przeliczeniu na PLN po kursie sprzedaży waluty kredytu obowiązującym w Banku w dniu dokonywania spłaty, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku ogłaszaną w siedzibie Banku z zastosowaniem zasad ustalania kursów walut obowiązujących w Banku”, stanowi postanowienie abuzywne.” Powołał się także na oczywistą zasadność skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sformułowanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartego na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w orzecznictwie i na czym rozbieżność ta polega i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Konieczne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom – bowiem nie stanowią obecnie zagadnień nowych a wykładnia przepisów we wskazanym zakresie doczekała się ugruntowanego orzecznictwa. Nie mogą stanowić więc podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wskazane w skardze przepisy i sformułowane na ich kanwie zagadnienia były – w powołanym w skardze kontekście i zakresie – w ostatnim czasie przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego. Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu walut (a zatem również wysokości świadczeń) zależy od arbitralnej decyzji jednej ze stron, np. poprzez odesłanie do tabel kursowych banków ustalanych przez nie jednostronnie, jest już ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. następujące wyroki: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 8 września 2016 r., II CSK 750/15; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18; z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 28 września 2021 r., I CSKP 74/21, z 7 lutego 2023, II CSKP 1541/22, postanowienia SN 29 marca 2023r., I CSK 3031/22, z 27 kwietnia 2023r., I CSK 3374/22).

Jeżeli chodzi o skutki stwierdzonej abuzywności, to jak wynika z orzecznictwa sądów polskich, Sądu Najwyższego oraz dorobku orzeczniczego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (np.: wyrok TSUE z 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, Dziubak; wyrok SN z 29 października 2019 r., IV CSK 308/18; wyrok SN z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18) w razie sporu o ważność umowy kredytu bankowego denominowanego (indeksowanego) do obcej waluty, w której treści znajduje się niedozwolona klauzula konsumencka dotycząca sposobu tej denominacji, rozpatrzyć należy trzy możliwości rozstrzygnięcia. Pierwsza, to stwierdzenie nieważności umowy, która bez klauzuli niedozwolonej nie może dalej funkcjonować w obrocie prawnym, zwłaszcza ze względu na brak (odpadnięcie) któregoś z koniecznych składników (*essentialia negotii*) umowy nazwanej kredytu bankowego. Druga to przyjęcie, że umowa jest ważna, ale w

miejsce bezskutecznych postanowień waloryzacyjnych nie wchodzi żadne dodatkowe postanowienia. Trzecia, to przyjęcie, że umowa jest ważna i jej uzupełnienie przez sąd przez wprowadzenie w miejsce niedozwolonych klauzul innego mechanizmu waloryzacji. Obecnie przyjmuje się za wiodącą pierwszą z zaprezentowanych powyżej możliwości (zob. m.in uchwałę Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, a także wyroki Sądu Najwyższego: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17, z 7 lutego 2023, II CSKP 1541/22, postanowienia SN 29 marca 2023r., I CSK 3031/22, z 27 kwietnia 2023r., I CSK 3374/22).

Także zagadnienie prawne dotyczące możliwości zastępowania przepisami dyspozytywnymi klauzul uznanych za abuzywne, tak by osiągnąć efekt w postaci zastąpienia niewiążących postanowień przeliczeniowych średnim kursem NBP, było przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. Jak wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22, czy postanowieniu z 29 grudnia 2022, I CSK 3699, w razie eliminacji klauzul spreadowych, zniesiony zostaje nie tylko mechanizm indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również - pośrednio - zanika ryzyko kursowe, przez co dochodzi do zmiany charakteru głównego przedmiotu umowy i jej upadku. Brak jest podstaw do zastąpienia abuzywnych postanowień umowy jakimikolwiek innymi postanowieniami mogącymi wynikać z przepisów o charakterze dyspozytywnym, bowiem na dzień zawarcia spornej umowy, brak było w przepisach prawa polskiego przepisów mogących wypełnić lukę powstałą w wyniku stwierdzenia bezskuteczności postanowień odnoszących się do kursów waluty (wyroki Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17 i z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18).

Brak jest m.in. podstaw do zastosowania przez analogię art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 160) i przyjęcia na tej podstawie do przeliczeń kursu średniego NBP. Także wejście w życie ustawy antyspreadowej w żaden sposób nie wpływa na ocenę abuzywności postanowień we wcześniej zawartych umowach kredytu i ich konsekwencji dla bytu

tych umów (zob. w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z 7 lutego 2023, II CSKP 1541/22).

Wskazana potrzeba wykładni zagadnienia, czy „klauzula waloryzacyjna i przeliczeniowa zgodnie z którą: (i) kwota kredytu lub transzy kredytu określona w CHF wypłacana jest w PLN po przeliczeniu według kursu kupna waluty kredytu obowiązującego w Banku (u pozwanego) w dniu wypłaty kwoty kredytu lub transzy kredytu, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku i ogłaszana w siedzibie Banku (...) ma charakter abuzywnej” w istocie dotyczy wykładni treści umowy (klauzuli umownej) i kwalifikacji jej jako abuzywnej a nie przepisu w zakresie w jakim można klauzulę o określonej treści uznać za abuzywną.

Skarżący powołał się także na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17).

Łączenie potrzeby wykładni przepisów z oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej może budzić wątpliwości.

O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie przekonuje uznanie przez Sąd klauzul przeliczeniowych za abuzywne i naruszające interesy konsumenta w sytuacji gdy odsyłają one do tabel kursowych banku przez niego jednostronnie ukształtowanych. Także przyjęcie skutku nieważności umowy w związku z nietransparentnym sposobem określenia kwoty udostępnionej konsumentom w złotych do dyspozycji nie może być uznane za oczywiście uzasadnione, przyjęcie

sankcji nieważności umowy, kwalifikacji umowy przez sąd czy też braku możliwości stosowania przepisów dyspozytywnych w przypadku uznania klauzul za abuzywne. Także nie jest oczywiście nieuzasadniony pogląd o powstaniu roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, w sytuacji uznania umowy kredytu za nieważną.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800), orzeczono jak w postanowieniu.

(R.N.)

[ł.n]